

T.C
SANAYİ VE TİCARET BAKANLIĞI
Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği

7/11687

SAYI : B 14 0 BHİ 0 00 00 02-53
KONU : Yazılı Soru Önergesi

24 0007 2006

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

İLGİ:04.01.2006 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/11687-17704/45650 sayılı yazınız.

Kırşehir Milletvekili Mikail ARSLAN'ın "Şeker piyasasına ve pancar üretimine" ilişkin olarak tarafımdan cevaplandırılmasını istediği (7/11687) esas nolu yazılı soru önergesine ilişkin cevabımız ekte takdim edilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

ALİ COŞKUN
Sanayi ve Ticaret Bakanı

Ek: 4 sayfa önerge cevabı

Gereği :
T.B.M.M. Başkanlığına

Bilgi :
Başbakanlığa

**KIRŞEHİR MİLLETVEKİLİ MİKAIL ARSLAN'IN
YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN CEVAPLARIMIZ**

Şeker Pancarı, Ülkenin artan şeker ihtiyacının karşılanması amacıyla ülkemizi de kaplayan ılıman iklim kuşağında yetiştirilen, Mart ayında toprağa atılıp Eylül ve Ekim aylarında sökülerek fabrikalara teslim edilen bir üründür.

Dünyada değişen şartlar yüzünden pancar ekim alanlarının daraltılarak ihtiyaç duyulan alternatif ürünlerin ekiminin teşvik edilmesi istenirken, 400 bin çiftçi ailesinin ve fabrikalarda çalışan yaklaşık 35 bin işçinin geçimini ve kazancını pancardan sağladığı gerçeğini de göz ardı etmeden soruna acilen bir çözüm bulunması gerekmektedir.

Uluslar arası piyasalarda tonu 250 dolara satılan şekerin, ülkemizde 500-600 dolara mal edilmesi, hükümet olarak müdahaleyi kaçınılmaz ve önemli kılmakta, üretim maliyetlerini düşürmeye ve Sanayi kesiminin Nişasta Bazlı Şekere (NBŞ) olan aşırı talebini dengelemeye yönelik çalışmalar da çözümü zorunlu kılmaktadır.

Bir taraftan hassas rekabet ortamında üretim yapmaya çalışan Sanayi kesimine, diğer taraftan Ülke tarımının lokomotifi sayılan ve melasından alkol ve maya üretilen, artığı besleyici hayvan yemi veya gübre olarak kullanılan pancara ve pancar üreticisi çiftçilere sahip çıkmak durumundayız.

Bunu yaparken de pancar tarımının Ekonomiye olan katkılarından;

- ◆ 25 milyon ton taşıma hacmi ile nakliye sektörünün büyük pazarı olduğu,
- ◆ 250 bin topraksız köylü ve işsizlere 100 gün iş imkanı ve gelir sağladığı,
- ◆ 400 bin çiftçi ile 35 bin fabrika işçilerinin geçim kaynağı ve gelir kapısı olması,
- ◆ Melasından etil alkol ve maya üretilerek kilosu 2 dolardan 80 ülkeye ihraç edilebildiği,
- ◆ Hayvan yemi olarak mera otuna kıyasla %23 oranında daha verimli olduğu,
- ◆ Orman alanlarından üç kat daha fazla havaya oksijen verdiği (1 dekardan 6 kişinin bir yıllık oksijeni elde edilmektedir.)
- ◆ Nişasta bazlı şekerin (NBŞ) hammaddesi olan mısırın genetiği ile oynanmış olarak Amerika ve Arjantin'den ithal edildiği

gerçeklerini de dikkate alarak pancar çiftçisinin desteklenmesi Ülkemiz geleceği açısından önem arz etmektedir. Bu bilgilerden yola çıkarak;

CEVAP : 1

Ülkemizde üretilen şeker pancarı ve bundan elde edilerek piyasaya sunulan şeker miktarı ülke ihtiyacını tamamen karşılamaktadır. Üretilecek şeker miktarı, stoklarda mevcut olan A kotası şeker stoku düşülerek gerçekleştirilmektedir. Buna göre şeker pancarı üretimi; 2003 yılında 12.7 milyon ton ve 2004 yılında ise 13,7 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. 2005 yılında ise 14,6 milyon ton olarak tahmin edilmektedir. Pazarlama yılları itibariyle pancar şekeri üretimi; 2002/2003 pazarlama yılında 2 milyon 157 bin ton, 2003/2004 pazarlama yılında 1 milyon 762 bin ton, 2004/2005 pazarlama yılında 1 milyon 939 bin tondur. Piyasaya kota sahibi şirketlerce arz edilen pancar şekeri miktarı, Şeker Kurumu'nca ülke toplam şeker talebi dikkate alınarak belirlenen kotalarla sınırlı olup, azami 2 milyon 107 bin ton iç piyasaya arz edilecek pancar şekeri üretilmektedir. Pazarlama yılları sonu itibariyle A kotası pancar şekeri stoku; 2002/2003 pazarlama yılında 206 bin ton, 2003/2004 pazarlama yılında 252 bin ton, 2004/2005 pazarlama yılında 414 bin tondur.

CEVAP: 2

Niřasta Bazlı řeker řirketlerinin toplam kurulu kapasitesi 936 bin tondur. 4634 sayılı řeker Kanunu'nun yürürlüęe girdięi 2001 tarihinden itibaren řeker Kurumu tarafından mevcut kurulu kapasitenin yüksek olması nedeniyle, ilave yeni bir kapasite oluřturulmasına izin verilmemiřtir. řeker Kurumu tarafından 2003/2004, 2004/2005 ve 2005/2006 pazarlama yılları için tahsis edilen Niřasta Bazlı řeker (NBS) kota miktarları, 234 bin ton olup Bakanlar Kurulu Kararları ile bu miktarlar %50 artırılarak 351 bin ton düzeyine çıkarılmıřtır.

CEVAP: 3

Niřasta bazlı řeker olarak tanımlanan ana ürünler glukoz ve izoglukozdur. Avrupa Birlięi ülkelerinde niřasta bazlı řekerlerden sadece izoglukoz kota kapsamındadır. İzoglukoz kotası, Birlik içerisinde yer alan ülkelerde deęiřik oranlarda uygulanmakta olup, bu oran bazı ülkelerde %25 seviyesine kadar çıkmaktadır. Birlik ortalama izoglukoz kotası pancar řekerinin %2,8'i düzeyinde olup, kotalara dahil edilmeyen glukozun üretim miktarı 5 milyon ton civarındadır. Ülkemizde niřasta bazlı řekerlerin ana ürünü olan izoglukozun yanı sıra glukoz da 4634 sayılı řeker Kanunu kapsamında kota dahilindedir. Anılan Kanuna göre niřasta bazlı řeker kotası, ülke toplam A kotası řeker miktarının %10'u oranında olup, Bakanlar Kurulu, %50'sine kadar artırmaya, %50'sine kadar da eksiltmeye yetkili kılınmıřtır. 4634 sayılı řeker Kanunu'nun yürürlüęe girdięi 2002/2003 pazarlama yılından itibaren niřasta bazlı řeker kotaları üç pazarlama yılında da řeker Kurumu'nun görüşü alınarak, ülke pancar řekeri kotaları ile iliřkilendirilmeksizin Bakanlar Kurulunca %50 oranında artırılmıřtır. Artıřın nedeni; niřasta bazlı řekere olan talebin eski yıllarda olduęu gibi aynı düzeyde karřılanması ile ülkemizde hızla geliřen řekerli mamul sanayinin glukoz ve izoglukoz taleplerinin karřılanması, bu sanayinin dünya ticaretinde rekabet edebilme řansını elde etmesi ve rekabetin sürdürölmesinin teminidir.

CEVAP: 4

Ülkemiz, alternatif tatlandırıcılar olarak bilinen řeker alkolleri ve yüksek yoğunluklu tatlandırıcıların net ithalatçısı olup, anılan tatlandırıcıların 2004 yılı itibariyle řeker eřdeęeri olarak řeker piyasasındaki payının %8 civarında olduęu tahmin edilmektedir.

CEVAP: 5

4634 sayılı řeker Kanunu ve bu Kanuna istinaden çıkarılmıř olan Hammadde ve řeker Fiyatları Yönetmelięi ile Kanun ve Yönetmelik doęrultusunda hazırlanmıř olan řeker Pancarı Üretim Sözleşmesi gereęi, üreticilerin toplam kota miktarı üzerinde ürettikleri pancar C pancarı olarak alınmaktadır. C řekeri karřılıęı C pancarının alınıp alınmaması řirket ile üretici ve/veya üretici temsilcisinin mutabakatına baęlıdır. Üreticiler kotalarının üzerinde ürettikleri pancarı řirketimize C pancarı olarak teslim edip etmeme veya diledikleri gibi deęerlendirme hakkına sahiptirler. Bu nedenle, Teřekkölümüzün C pancarı hususunda herhangi bir yaptırım gücü bulunmamaktadır ve kota fazlası olarak üretilen C pancarının üreticiler arasında aliř veriři yapılabilmektedir.

CEVAP: 6

19 Nisan 2001 tarihinde yürürlüęe girmiř olan 4634 sayılı řeker Kanunu gereęi, řeker Kurumu ve řeker Kurumu'nun karar organı nitelięinde řeker Kurulu oluřturulmuřtur. řeker Kurulu, yurt içi řeker talebi ile fabrikaların pancar iřleme ve řeker üretim kapasitelerini göz önünde bulundurarak ülke řeker kotasını tespit edip řirketlere tahsis etmektedir.

Pancar üretim kotaları ise her yıl Şeker Kurulu tarafından Teşekkülümüze tahsis edilen şeker kotası ile pazarlama yılı başı şeker stok durumu dikkate alınarak tespit edilmektedir. Tespit edilen pancar üretim kotalarının fabrikalara, köylere ve üreticilere dağıtımı Genel Müdürlüğümüzce hazırlanan "Taahhüt Alımı Uygulama Esasları" doğrultusunda yapılmaktadır.

2001 yılından itibaren pancar üretiminde 4'lü münavebe sistemi uygulanmakta olup, aynı münavebe sahasına 4 yılda bir pancar ekimi yapılmaktadır. Bu nedenle 4 yıl önce kotası olan üreticilere ilgili yıl için Taahhüt Alımı Uygulama Esasları dahilinde kota tahsis edilmektedir. Hiç pancar üretimi yapmamış olan üreticilere kota tahsis edilmemektedir. Ancak, pancar üretim iş programının gerçekleştirilmesi ve atıl kotaların pancar üretiminde kullanılmasını sağlamak amacıyla, kota tahsis edildiği halde mücbir sebepler nedeniyle pancar ekemeyecek olan üreticilere, kotalarını bir başka üreticiye bedelsiz olarak devretme imkanı tanınmaktadır. Böylece daha önceden hiç pancar üretimi yapmayan üreticiler bu üreticilerden kota devralmak suretiyle pancar ekimi yapabilmektedirler.

Kotaların üreticilere tahsisinde tarla mülkiyeti yerine bir önceki münavebe dönemindeki kotalarının esas alınması suretiyle, köyde oturan, uzun yıllardan beri pancar üretimi yapan, fiilen üretimin içinde olan, pancar üretimini meslek edinmiş, geçimini pancar üretiminden sağlayan sorumlu ve bilinçli üreticilere devamlı pancar üretme imkanı sağlanmaktadır. Devamlı pancar üretimi yapan üreticilerimizin % 20'den fazlası ortakçı ve kiracı olarak üretimlerini sürdürmektedirler. Tarla mülkiyetinin esas alınması halinde, yıllardır pancar üretimi yapan bu üreticiler devre dışı kalacak ve tarla sahibi üreticilerin kotaları da önemli ölçüde azalacaktır.

CEVAP : 7

6'ncı soruya verilen cevapta da belirtildiği gibi, bir önceki münavebe döneminde kotası olan üreticilere o yılki kotaları esas alınmak suretiyle ilgili yıl için kota tahsis edilmektedir. Daha önceden kotası olmayan üreticilere kota tahsisi yapılmamaktadır. Teşekkülümüze ait fabrikalarda "pancar ağaları" olarak adlandırılan kişiler bulunmamakla birlikte bazı özel şeker fabrikalarında bu tür kişilerin olduğuna ilişkin duyurular alınmaktadır.

CEVAP : 8

Teşekkülümüz fabrikalarında 1000 dönüm'ün üzerinde pancar ekimi yapan ve bu ölçüde kota almaya hak kazanan üretici bulunmamaktadır.

2005 yılında 255 bin 865 üreticiye kota tahsis edilmiştir. Üretici başına düşen ortalama kota miktarı 38 ton'dur. Kotaların üretici bazında dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Kota Ton	Üretici	
	Adet	%
1-40	176 330	69
41-100	64 117	25
101-1000	15 412	6
1000 <	6	0
TOPLAM	255 865	100

Söz konusu iddiaların, Bakanlığımız Teftiş Kurulu Başkanlığından, Şeker Kurumundan, T.Ş.F.A.Ş.'nden ve Pankobirlik'ten oluşan bir inceleme heyeti marifetiyle incelenmesine karar verilmiştir.

CEVAP : 9

T.Ş.F.A.Ş.'ne ait fabrikaların belirli stratejiler çerçevesinde muhtelif yapılanmalar sağlayarak özelleştirmeleri planlanmaktadır. Ancak, özelleştirme öncesinde veya sonrasında da ülke pancar şekeri talebinde bir düşüş olmadığı sürece şeker pancarı kotalarında da bir değişikliğin olması beklenmemektedir.

CEVAP : 10

Türkiye'nin en büyük şeker üreticisi durumunda olan Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş., pancardan şeker üretimi sürecinde, ikincil ürün olarak elde edilen melastan, alkol üretimi de gerçekleştirmekte olup, 4 adet alkol fabrikası bulunmaktadır.

Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.'nin kurulu alkol fabrikalarında melasın hammadde olarak kullanılmasıyla fermantasyondan sonra yapılan destilasyon neticesinde % 95 etanol, % 5 su ile yüksek ve az oranda aldehit içeren iki farklı etil alkol elde edilmektedir. Bunlar ham alkol ve saf alkol olarak adlandırılmaktadır. Ham alkol miktarı, saf alkol miktarının yaklaşık 1/7 si oranındadır. Saf alkol; gıda ve kozmetik sanayinde kullanılırken, yüksek aldehit içeren ham alkol, kimya sanayinde kullanılabilir.

Türkşeker tarafından üretilen etil alkolün (ham ve/veya saf alkol) benzine karıştırılması için % 99'un üzerinde saflıkta olması gerektiğinden benzine karıştırılması ancak susuzlaştırılması ile mümkün olabilmektedir.

Şeker kotaları nedeniyle daralan pancar ekim alanları için alternatif bir pazar elde edilmesi, enerjinin yerli üretimle sağlanması ve çevre dostu enerji kaynaklarına yönelmesi gibi yararlar sağlayacağı düşünülerek, pancardan ve şeker üretiminin yan ürünü melastan Türkşeker bünyesinde bulunan 4 adet alkol ünitesinde, atıkların bertaraf edilmesi ve alkolün susuzlaştırılması için gereken ilave tesislerle ilgili araştırmalar yapılmaktadır. Ancak, Türkşeker bünyesinde bulunan alkol fabrikalarının kuruluşlarından itibaren köklü bir modernizasyon yatırımı yapılmadığından fabrikaların teknolojileri eski, kapasiteleri minimum ekonomik kapasitenin altında bulunmaktadır. Bu nedenle serbest rekabet koşullarında tevsi ve modernizasyon ihtiyacı da bulunmaktadır.

Bu kapsamda ilk olarak, çevre problemi bulunmayan Eskişehir Alkol Ünitesinde yapılan çalışma neticesinde alkolün susuzlaştırılma ünitesi kurulması amacıyla DPT Müsteşarlığı'ndan ödenek talep edilmiştir. Projenin; üretim, maliyet ve pazarlama unsurları açısından bütüncül olarak yeniden gözden geçirilmesi belirtilerek, ödenek talebi uygun bulunmamıştır.

Bunun üzerine, yakıt katkısı olarak benzine etil alkol karıştırılması suretiyle kullanılabilecek kalitede alkol üretimine yönelik daha kapsamlı bir projenin hayata geçirilmesi amacıyla gerekli standartların oluşturulmasını teminen TSE'den talepte bulunulmuştur. Diğer yandan, pazarlama konusundaki belirsizliklerin giderilmesi için de Enerji Bakanlığı ve diğer ilgili Kurumlarla başlatılan istişarelere hız verilmiştir.

Biyoetanölün taşıtlarda benzin ile harmanlanarak kullanılması ülkemizde yeni bir uygulama olup, benzine uygulanan ÖTV tutarlarının, yerli tarım ürünlerinden elde edilmiş "yakıt biyoetanölü" nün % 2'ye kadar benzine karıştırılmış olması halinde, karıştırılan malın miktarının karışım miktarına oranı kadar eksik uygulanmasına yönelik 04/04/2005 tarih ve 2005/8704 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı bulunmaktadır.